

**HRVATSKI MARIOLOŠKI INSTITUT PROSLAVIO
50 GODINA POSTOJANJA I DJELOVANJA**
Zagreb, 8. travnja 2023.

Nedjeljka Valerija KOVAČ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 5, HR – 10000 Zagreb
valerija.kovacl3@gmail.com

Hrvatski mariološki institut (HMI), najstariji znanstveno-istraživački institut Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, proslavio je 8. travnja 2024., na Svetkovinu navještenja Gospodnjega, pedeset godina svoga postojanja i djelovanja euharistijskim slavljem i akademskim činom na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Euharistijsko slavlje u crkvi sv. Martina predslavio je veliki kancelar zagrebački nadbiskup mons. dr. sc. Dražen Kutleša u koncelebraciji sa zamjenikom predstojnika HMI-a mons. dr. sc. Vladom Košićem, dekanom Fakulteta prof. dr. sc. Josipom Šimunovićem, predstojnikom HMI-a prof. dr. sc. Ivanom Karličem i desetak svećenika te u zajedništvu s članovima HMI-a i uzvanicima.

Čestitavši HMI-u veliku obljetnicu, mons. Kutleša se u homiliji osvrnuo na poruku današnje svetkovine. Izložio je biblijsko i teološko značenje dvaju naslova koji predstavljaju dva marijanska tipa iz današnjega Lukina evanđelja – Marija kao »Kći sionska« i Marija kao »Kraljica majka«. Zatim je pokazao kako po njima Marija ostaje trajnim uzorom vjernicima o tome kako izgraditi odnos s Bogom i dopustiti da se On, kroz naše živote, utjelovljuje u svakom mjestu i u svako vrijeme.

»Što nama danas znače slike koje Luka želi prenijeti, aludirajući na Mariju kao Kćer sionsku i Kraljicu majku? Navještenje Isusova rođenja otkriva Božji plan za ljude, ali i karakter Božjeg srca. Bog voli one koji su ponizni duhom. (...) Razlog naše nade i radosti trebao bi proizlaziti iz Božje vjerno-

sti svojim obećanjima. Poziv na radost u imperativu može se izreći samo s božanskim autoritetom. Marija je to shvatila i povjerovala. Uči nas da se možemo pouzdati u Božju Riječ. To od nas također zahtijeva da budemo vjerni svojoj riječi i svojim obećanjima. To je posebno važno u kulturi koja odbacuje stalnost i gdje se ustrajnost više ne smatra vrlinom. Bez takvih osobina nemoguće je odgojiti karakterne ljude i graditi pravedno i pouzdano društvo. Marija je Kraljica majka jer je odgovorila kao službenica, još više, nazvala se sluškinjom. Mi se ne volimo tako zvati niti volimo da nas drugi tako nazivaju. Radije bismo da nam se služi nego da služimo drugima. Time gubimo uzvišeni poziv Božjih poslanika na zemlji, za koji smo i stvoreni. Bog je naš Stvoritelj i njegova kreativna moć sposobna je stvoriti život ni iz ničega, vodeći nas izvan granica naših ograničenja i strahova«, kazao je zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša.

Euharistijsko slavlje su pjevanjem i sviranjem uveličali studenti *Schola cantorum Gregoriana* Instituta za crkvenu glazbu KBF-a, pod vodstvom prof. dr. sc. s. Katarine Koprek, koji su izveli nekoliko skladbi i u akademskom činu koji je slijedio. Program akademskog čina, koji se odvijao u svečanoj dvorani KBF-a, vodila je tajnica HMI-a izv. prof. dr. sc. s. Valerija Kovač.

Pozdravnu riječ svim prisutnima uputio je veliki kancelar nadbiskup Kutleša. Nakon što je pohvalio plodonosan pedesetogodišnji rad HMI-a, Nadbiskup je članovima uputio svoj poticaj kazavši kako je »Hrvatski mariološki institut pozvan dati svoj doprinos u svim područjima koja se tiču onoga što je vlastito čovjeku: njegova ljudska narav i poziv na svetost, obiteljski i posvećeni život, rađanje i umiranje, odgovornost za sve stvoreno. Tko god se identificira kao sluga, kako je to učinila Blažena Djevica Marija kod Navještenja, definira svoj odnos prema drugome, oštromno primjećuje kardinal Carlo Maria Martini. Marija živi s trostrukom sviješću svog odnosa s Bogom: svoje osobne predanosti Njemu, utjelovljenja svojeg naroda u iščekivanju Mesije i svoje odgovornosti prema svim ljudskim bićima jer će je svi narodi zvati blaženom zbog velikih Božjih djela. U istom duhu i zadaća ovog Instituta i njegovih članova je trostruka: poticati predanost Bogu, u svome narodu svjedočiti utjelovljenje nade i vjernosti Njegovim obećanjima te svima očitovati nova nebesa i novu zemlju u kojima Bog prebiva usred svoga naroda.«

Pozdrave je uputio i dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta prof. dr. sc. Josip Šimunović, uputivši svoju čestitku svim sadašnjim i prijašnjim članovima Instituta te istaknuvši kako su pedeset godina života i djelovanja HMI-a ostavili značajan trag u sadašnjosti i trajat će za budućnost, na ponos Katoličkome bogoslovnome fakultetu i hrvatskom narodu.

U drugom dijelu izlaganja prvi se obratio zamjenik predstojnika HMI-a sisački biskup mons. dr. sc. Vlado Košić, koji je HMI vodio od 2001. do 2015. godine, i koji ga do danas na različite načine podržava i sudjeluje u njegovim aktivnostima. Biskup je kratko izložio povijesne nadnevke značajne za nastanak HMI-a te spomenuo istaknute teologe koji su promicali njegovo djelovanje, među njima fra Karla Balića, fra Pavla Meladu, prof. dr. sc. Adalberta Rebića te fra Petra Lubinu. Predstavio je dvadeset i tri zbornika radova koje je HMI dosad objavio, četrnaest mariološko-marijanskih kongresa koje je HMI organizirao te je posebno naglasio sudjelovanje HMI-a na trinaest međunarodnih mariološko-marijanskih kongresa: »Tako je HMI promovirao hrvatsko ime. Makar tada, u počecima još nije bilo Hrvatske kao države, ali je to bio Hrvatski mariološki institut, i u tom smislu je to bila promocija našega naroda i naše domovine. Premda to nije bilo moguće pod samom državnom zastavom, ali je to bio pod našim nacionalnim simbolom i pod hrvatskim imenom«, zaključio je biskup Košić.

U daljnjem dijelu akademskog čina najraniji članovi HMI-a iznijeli su svoja osobna iskustva i sjećanja na njegovu bogatu povijest. Prvi se obratio urednik zbornika *Kačić* fra Gabrijel Hrvatinić. Iz bogate riznice svojih sjećanja posebno je izdvojio događanja oko organizacije »najvažnijeg crkvenog kulturnog događaja u Hrvatskoj poslije Drugog svjetskog rata« to jest 6. međunarodnog mariološkog kongresa u Zagrebu i 13. marijanskog kongresa u Mariji Bistrici, koji su održani od 6. do 15. kolovoza 1971. godine. Istaknuo je zasluge osnivača Papinske međunarodne marijanske akademije fra Karla Balića za organizaciju toga događaja te je vrlo živopisno iznio dosad javnosti nepoznate zanimljivosti vezane za poteškoće organiziranja toga mariološkog i marijanskog kongresa, koje su dolazile od tadašnje političke komunističke vlasti u Jugoslaviji.

Fra Ljudevit Anton Maračić, nekadašnji tajnik HMI-a i bivši urednik *Veritasa*, govorio je o razdoblju i zgodama za vrijeme dok je sam obnašao službu tajnika. Osvrnuo se i na sudjelovanja na prvim međunarodnim kongresima (Malta, Kevelaer, Sevilla) te smatra posebno važnim što su na njima, uz domaće teologe, sudjelovali hrabri profesori laici koji se u to vrijeme nisu bojali biti dio takvih crkvenih događanja. Posebno se prisjetio jednoga »incidenta« na kongresu u Malti vezanog za pitanje nacionalnih zastava. Naime, fra Pavao Melada, koji je predvodio hrvatsku jezičnu sekciju, nije htio da se jugoslavenska zastava stavi za Hrvatski mariološki institut, pa je ona bila preko noći uklonjena i »osvanula« je hrvatska zastava. Bilo je pokušaja da se ona ukloni, ali se fra Melada uspio izboriti da ostane kao nacionalna oznaka za sudionike HMI-a.

Predsjednica Društva hrvatskih književnika dr. sc. Hrvojkica Mihanović-Salopek je iz svoje perspektive žene i laikinje, koje su u počecima HMI-a bile u manjini, iznijela nekoliko iskustava i sjećanja. Uz svoj doprinos HMI-u na području glazbe i književnosti posebno je istaknula suvremeni angažman na području filma. Od svoga prvoga filma »*Stella maris* Hrvatskoga Zagorja«, nastalog za 30. jubilej HMI-a, pa do danas ostvaruje projekt »Digitalno snimanje hrvatske mariološke baštine« u kojem je dosad izradila četrnaest filmova.

Fra Gabrijel Mioč, urednik *Naših ognjišta*, govorio je o svojim sudjelovanjima u djelovanju HMI-a, posebno iz organizacijske perspektive.

Profesorica etnologije u mirovini dr. sc. Manda Svirc svjedočila je o svom doprinosu HMI-a, koji je ostvarila osobito suradnjom s francuskom marijanskom sekcijom i s marijanskim svetištem u Lurdu.

Na kraju akademskog čina završnu riječ uputio je predstojnik HMI-a Ivan Karlič. Zahvalio je tajnici HMI-a sestri Valeriji Kovač i voditeljici Ureda Dekana gospođi Lidiji Miler za organizaciju proslave. Spomenuo se veoma zaslužnih članova HMI-a koji nisu mogli sudjelovati u svečanosti: dugogodišnjeg upravitelja svetišta Majke Božje Bistričke mons. Lovre Cindorija i voditeljice ansambla *Collegium pro musica sacra* s. Cecilije Pleša. Iznio je osvrt na dosadašnji pedesetogodišnji istraživački i izdavački hod HMI-a. Uz redovite planirane aktivnosti predstojnik Karlič otkrio je i nekoliko ideja za nove pothvate HMI-a u skoroj budućnosti: »U razdoblju koje je pred nama namjeravamo uključiti u rad Instituta, pa i pozvati u svoje članstvo, više profesora kako sa našega, tako i sa drugih hrvatskih bogoslovnih, ali i drugih učilišta. Takav će poziv biti upućen također svećenicima i pastoralnim suradnicima kojima je povjerena skrb o marijanskim svetištima. S tim u svezi, već se duže vremena u našoj Crkvi osjeća potreba organiziranja i izvođenja programa usavršavanja pastoralnih djelatnika marijanskih svetišta, a to po naravi stvari pripada i području kojim se bavi HMI, pa će on svoje buduće djelovanje tako i usmjeravati. Još je u planovima jedan poseban iskorak: uz program usavršavanja možda bude moguće organizirati i poslijediplomski specijalistički studij za pastoralne djelatnike (svećenike i vjernike laike) s mariološko-marijanskom tematikom. K tomu, dodatni napor valja učiniti i u djelovanju kojim bi se osigurala bolja prisutnost HMI-a u širem znanstvenom, kulturnom, društvenom i medijskom prostoru Hrvatske, ali i drugih zemalja u kojima žive Hrvati«, kazao je predstojnik Karlič.

Govorni materijali sa svečanosti (homilija, pozdravni govori, izlaganja) u cijelosti se mogu pročitati na mrežnoj stranici Hrvatskoga mariološkog instituta (<https://kbf.unizg.hr/hmi/>).